

ZAPPING PRIN ISTORIA ARTELOR

Gérard Denizeau

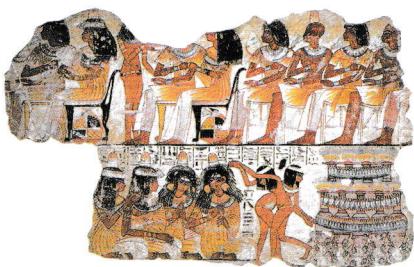

Primele manifestări artistice 10

10 vestigii artistice ale Preistoriei.....	12
10 realizări monumentale ale Preistoriei	14
Africa, în 10 capodopere.....	16
Oceania, în 10 capodopere	18
Asia, în 10 capodopere	20
America precolumbiană, în 10 capodopere.....	22

Antichitatea 24

Antichitatea, în 10 date esențiale	26
10 capodopere ale Orientului Mijlociu.....	28
10 capodopere ale artei egiptene.....	30
10 capodopere ale arhitecturii grecești.....	32
10 capodopere ale sculpturii grecești	34
10 capodopere ale arhitecturii romane.....	36
10 capodopere ale sculpturii și picturii romane	38
10 capodopere ale artei decorative	40
Arta celtică, în 10 capodopere.....	42

Evul Mediu 44

Evul Mediu, în 20 de date esențiale	46
10 capodopere ale artei paleocreștine și bizantine	50
10 mari mănăstiri medievale	52
Viața cotidiană, în 10 opere	54
10 capodopere ale arhitecturii românice.....	56
10 capodopere ale stilului romanic.....	58
10 bijuterii ale arhitecturii gotice	60
10 capodopere ale vitraliului gotic	62
10 capodopere ale lui Giotto	64
10 dintre cele mai frumoase imagini ale Fecioarei	66
10 artiști renumiți.....	68
10 portrete medievale remarcabile	70

Renașterea 72

Renașterea, în 20 de date esențiale.....	74
Perspectiva, în 10 opere	78
10 nume de referință ale picturii flamande.....	80
10 capodopere ale sculpturii	82
10 mari centre ale Renașterii.....	84

10 capodopere ale lui Leonardo da Vinci	86
10 capodopere ale portretului	88
10 capodopere ale lui Michelangelo	90
10 capodopere ale lui Albrecht Dürer	92
Cele 10 mari castele ale Renașterii	94
10 capodopere ale lui Rafael	96
10 capodopere inspirate din Antichitate	98
10 capodopere de inspirație fantastică	100
10 capodopere ale manierismului	102
Cele mai de seamă 10 lucrări din istoria artei pe tema Răstignirii	104

Între baroc și clasicism secolul al XVII-lea 106

Secolul al XVII-lea, în 20 de date esențiale	108
10 capodopere ale arhitecturii baroce	112
10 capodopere ale lui Caravaggio	114
10 <i>trompe l'oeil</i> amețitoare	116
10 genii ale muzicii clasice	118
10 capodopere ale lui Diego Velázquez	120
Cele mai frumoase 10 autoportrete din istoria artei	122
10 mari artiști ai barocului	124
10 capodopere ale lui Rubens	126
10 capodopere ale lui Rembrandt	128
10 capodopere ale artei stampei	130
10 capodopere cu trimitere la tema deșertăciunii	132
10 capodopere ale lui Nicolas Poussin	134
10 capodopere ale artei clasiciste	136
10 capodopere ale clarobscurului	138
10 năru moarte de primă importanță	140

Epoca Luminilor și revoluția: secolul al XVIII-lea 142

Secolul al XVIII-lea, în 20 de date semnificative	144
10 portrete emblematic	148
10 opere ale lui Johann Sebastian Bach	150
Erotismul, în 10 capodopere	152
10 sculptori legendari	154
10 genii ale muzicii baroce și clasice	156
10 dintre cele mai frumoase scene tematice	158
Veneția, în 10 capodopere	160

10 capodopere ale lui David	162
10 capodopere ale lui Wolfgang Amadeus Mozart	164
10 dintre cele mai însemnante nuduri artistice.....	166
Cele mai mari 10 genuri muzicale	168

Secolul al XIX-lea: Revoluții și reacțiuni... 170

Secolul al XIX-lea, în 20 de date importante	172
10 capodopere ale lui Francisco Goya.....	176
10 capodopere ale lui Ludwig van Beethoven.....	178
10 peisaje romantice remarcabile.....	180
Exotismul, în 10 tablouri.....	182
10 genii ale muzicii romantice	184
10 mari scene de luptă	186
10 pionieri ai fotografiei.....	188
Cele mai mari 10 simfonii din istoria muzicii.....	190
10 arhitecți renumiți	192
10 capodopere ale realismului în pictură	194
10 mari scandaluri artistice	196
10 capodopere ale prerafaeliților	198
10 capodopere simboliste	200
10 mari teme impresioniste.....	202
10 mari nume ale impresionismului	204
10 capodopere reprezentând animale.....	206
10 capodopere ale sculpturii.....	208
Cele mai frumoase 10 portrete	210
10 capodopere ale artei „fantastice“	212
10 capodopere inspirate din arta japoneză	214
Parisul, în 10 capodopere	216
10 capodopere ale artei pompieristice	218
20 de opere celebre din istoria muzicii	220
10 capodopere ale lui Vincent Van Gogh	224
10 curente majore ale picturii	226
10 capodopere despre revoluția industrială.....	228
10 maestri ai nabismului	230
10 capodopere ale lui Paul Cézanne	232
10 nume celebre ale curentului Art Nouveau	234
10 capodopere ale lui Claude Debussy.....	236
10 capodopere ale lui Claude Monet	238

Secolul XX, inventarea modernității 240

10 date importante din prima parte a secolului XX	242
10 capodopere despre război.....	244
10 mari nume ale expresionismului	246
10 mari curente ale picturii.....	248
10 date importante din istoria cinematografiei.....	250
10 mari principii ale cubismului	252
10 capodopere ale lui Paul Klee.....	254
10 nume de referință ale Școlii Bauhaus	256
10 capodopere ale lui Robert Delaunay	258
10 mari pionieri ai cinematografiei	260
10 capodopere ale artei abstracte	262
10 capodopere ale lui Vasili Kandinsky.....	264
10 capodopere ale suprarealismului.....	266
10 capodopere ale sculpturii secolului XX	268
10 compozitori faimoși.....	270
10 capodopere ale fotografiei	272
10 dintre cei mai novatori arhitecți	274

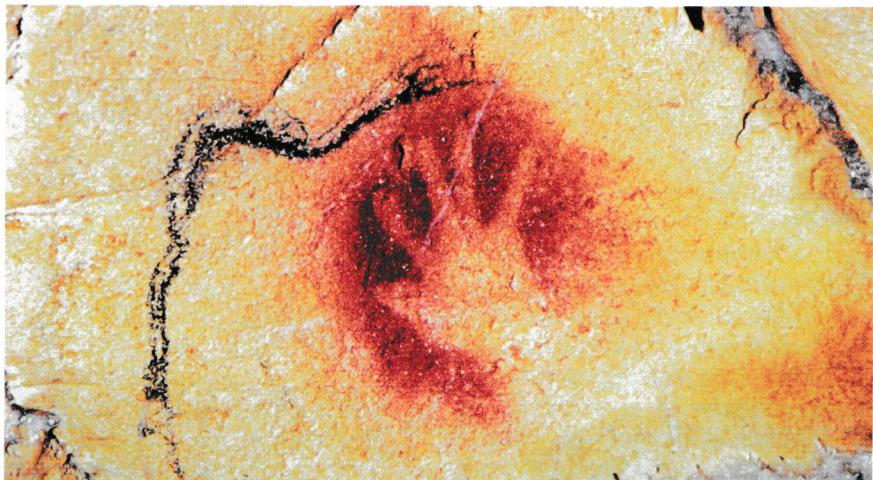
Creația contemporană 276

10 date importante din a doua jumătate a secolului XX	278
10 mari mișcări artistice contemporane	280
Cele 10 mari muzee ale artei secolului XX	282
10 nume mari ale expresionismului abstract.....	284
Persistența realului, în 10 opere	286
10 capodopere ale artei brute.....	288
10 performance surprinzătoare	290
Corpul uman, în 10 capodopere	292
10 cineasti renumiți.....	294
10 cutezante ale street art	296
10 nume celebre ale dansului contemporan.....	298
10 nume mari ale fotografiei.....	300
10 opere ale muzicii contemporane	302
20 de filme-cheie din istoria cinematografiei.....	304
10 scandaluri artistice răsunătoare.....	308
10 benzi desenate legendare	310

Repere cronologice 312

Index de nume proprii..... 318

PRIMELE MANIFESTĂRI ARTISTICE

Urma unei mâini lăsate prin suflare cu pigmenti extrași din plante pe pereții peșterii Chauvet.

În cultura omenirii nu există nimic mai emoționant decât vestigiile, foarte îndepărtațe în timp, moștenite din Preistorie. Vestigii misterioase, fără glas, martori surzi și muți ai geniului timpurilor întunecate. Prin descoperiri, datorate adesea hazardului, epoca actuală a ajuns să cunoască eforturile pe care strămoșii noștri foarte

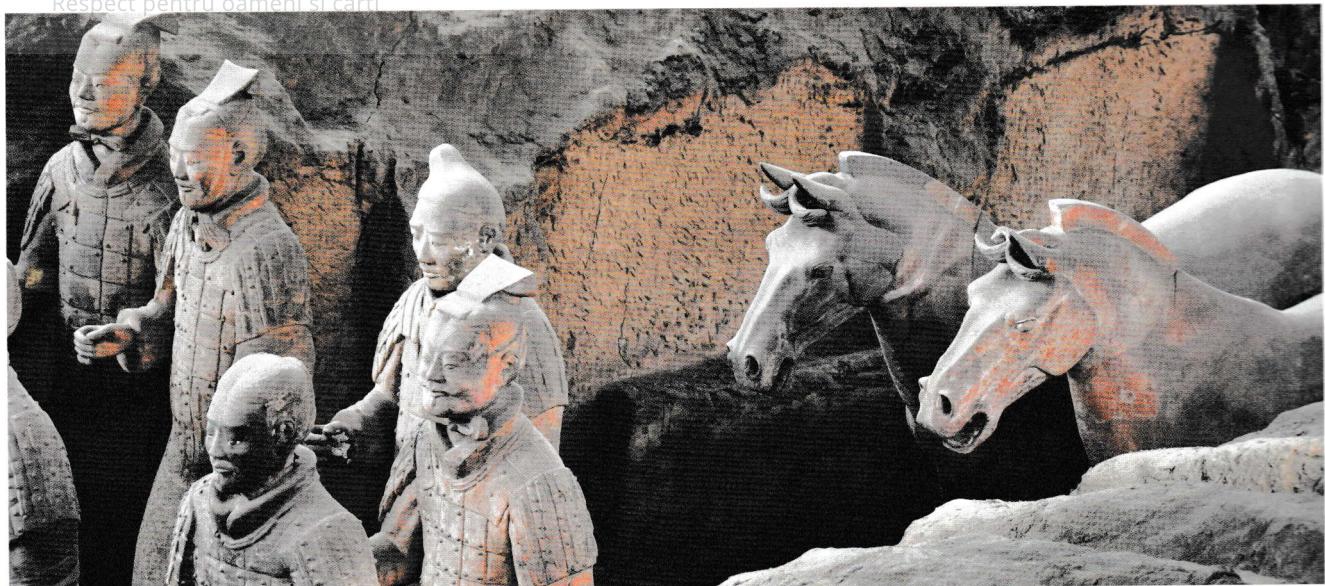
îndepărtați le-au făcut ca să-și înfrumusețeze viața de zi cu zi. Podoabe și bijuterii, statui sau gravuri, picturi rupestre sau megalită enigmatici... Spre surprinderea noastră, toate aceste realizări, care au traversat mileniile, tăcute și misterioase, răsar pe neașteptate, aduse la lumină ca urmare a descoperirilor arheologice.

SFÂRȘITUL EPOCII DISPREȚULUI

Pe măsură ce epoca noastră devine conștientă de dimensiunea acestei moșteniri, transmise de istoria anterioară scrisului, ajunge să privească într-un fel nou și un număr mare de centre, neglijate, timp îndelungat și pe nedrept, de Europa. O Europă care nu puseșe încă la îndoială rolul ei central în întreaga istorie a lumii. Așa stau lucrurile, de exemplu, în ceea ce privește Africa sau Oceania: în mai puțin de un secol, până și ideea pe care istoria oficială o avea despre aceste teritorii, pe drept cuvânt numite exotice, în accepțiunea etimologică a termenului („în afara universului nostru”), a suferit o transformare cu efecte încă greu de prevăzut.

ARTA ASIATICĂ

Fără îndoială, Asia nu a fost nevoie să treacă prin acest purgatoriu îndelungat, China, India sau Iranul putând face apel la un trecut prea valoros ca să fie posibil, cu riscul ridicolului, ca aceste pepiniere

Armata de teracotă de la Xi'an (246 î.Hr.).

artistice majore să fie disprețuite. Cu toate acestea, de-abia foarte recent, numeroase dintre realizările impresionante (armata de teracotă din Xi'an, templele din Angkor sau Borobudur) și-au câștigat, în sfârșit, statutul de capodopere universale, semne impresionante ale permanenței și diversității geniului omenesc din toate părțile lumii.

COMORILE AMERICILOR

Rămâne situația dureroasă a pământurilor americane. În nordul Mexicului, exterminarea populațiilor și distrugerea patrimoniului au fost atât de metodice, încât pe actualele teritorii ale Statelor Unite și Canadei nu au rămas decât puține urme ale unei

moșteniri mai vechi de 100 de secole. Mai la sud, situația e cu totul alta. Mai puțin înverșunați ca anglo-saxonii în a face să dispară tot ceea ce precedează invazia soldaților și instalarea coloniștilor, spaniolii și portughezii au lăsat să supraviețuască, și uneori chiar au întreținut, o moștenire de o bogăție incredibilă, uneori chiar și sub forma unor întregi aşezări (Machu Picchu, Chan Chan, Teotihuacan) și cel mai adesea sub frumoasa înfățișare a obiectelor sfinte (măști, bijuterii, figurine, țesături), mărturii ale vitalității uimitoare caracteristice unor populații de pe arii întinse, precum maya, olmecă, toltecă, aztecă, chimu sau incasă. Cu siguranță, nu numai cele câteva pagini care urmează, consacrate acestei palete atât de diverse a unei opere prea des neglijate, sunt cele ce-i vor furniza cititorului secretul acestor realizări. Dar ele îl pot determina să purceadă de unul singur la descoperirea acestor minunății...

Teotihuacan, sit arheologic din Mexic, construit, fără îndoială, în jurul anului 200 î.Hr.

PRIMELE BIJUTERII

1 O podoabă din **GHEARE**

de vultur, lucrată în urmă cu 130 000 de ani și descoperită în situl neanderthalian din Krapina (Croatia), este considerată drept „cea mai veche bijuterie din lume”. Răzuite și lustruite pentru a fi montate sub formă de brățară sau colier, cele opt gheare încovioate de vultur cu coadă albă atestă faptul că omul acelor vremuri imemoriale resimțea deja nevoie de a detine elemente de podoabă, cu virtuți simbolice.

PRIMA PODOABĂ „FRANCEZĂ”

2 O podoabă realizată plecând de

ANIMALE la dinții de și fildeș a fost găsită în situl din Arcy-sur-Cure. Omul de Neanderthal se afla, în acel moment, abia la începuturile gestului artistic, ceea ce face și mai tulburătoare această mărturie foarte veche. Cu urme de folosire zilnică, această podoabă este, probabil, purtătoarea unei semnificații simbolice dispărute.

PRIMII CERCEI

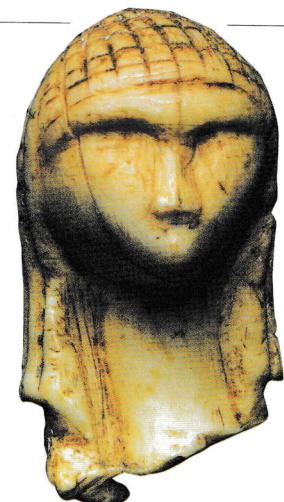
3

Lucrat din fildeș, **CERCELUL** în formă de scoică, păstrat în Museé d’Aquitaine, din Bordeaux, are forma unei moluște întâlnite în ținuturile tropicale. Se presupune că forma a fost realizată după aceea a uneia dintre acele fosile cu care omului preistoric îi plăcea să se împodobească; găsită în peștera din Pair-non-Pair, din Gironde, bijuteriei îi lipsește partea superioară din inelul agățător.

VENUS PREISTORICĂ

4 VENUS DIN **WILLENDORF**

Descoperită în 1908 și păstrată la Naturhistorisches Museum din Viena, statueta, de doar 11 centimetri înălțime, e sculptată în calcar poros. Cu brațele pe piept, cu capul înclinat și având forme generoase, ea transmite amintirea unei anumite concepții asupra feminității care, în Paleolitic, pendula între erotism și maternitate.

PRIMA REPREZENTARE A UNEI FEMEI

5 Sculptată în fildeș de mamut, femeia din **BRASSEMPOUY**

a fost descoperită de către Édouard Piette în 1894, în departamentul Landes. De o frumusețe ieșită din comun, această efigie, înăltă de 3,65 centimetri, are o vârstă de aproximativ 250 de secole. Pe chipul ei triunghiular, nasul și fruntea sunt schițate cu finețe, însă gura lipsește. Natura coafurii sale (o glugă?) continuă să-i intrigue pe istorici.

FECUNDITATEA ETERNĂ

6

Descoperită dintr-o peșteră din Haute-Garonne în 1922, a fost cioplită în fildeș de mamut. Spartă ca urmare a unei lovitură de târnăcop în momentul descoperirii, ea prezintă, pe o înălțime de doar 15 centimetri, un tors voluminos, la capetele căruia sunt inserate capul, minuscul și ovoidal, și picioarele, cu gambele scurte și de-abia schițate.

CORPUL OMENESC

7 VENUS DIN ZARAYSK.

Această reprezentare, pe cât de rară, pe atât de emoționantă datorată omenirii din vremurile întunecate, a fost găsită în Rusia, în 2005. Se remarcă prin reprezentarea ei în picioare, având capul înclinat. Cioplită în fildeș de mamut, această figurină măsoară 17 centimetri înălțime; o a doua statuetă, mai mică, de 9 centimetri, a fost excavată dintr-o groapă alăturată.

INSTRUMENTUL DE ȘLEFIUT GRAVAT

8 DISCUL

pe care a fost scrijelită o vacă, având un diametru de 5 centimetri, a fost descoperit în peștera Mas d'Azil, în Languedoc-Roussillon. Străpuns în mijloc de un orificiu făcut pentru a putea fi atârnat, a fost sculptat într-un omoplat de ren. Pe o față, este reprezentată partea anterioară a unui boul, pe cealaltă, un bizon Tânăr. Desenul se remarcă prin simplitate: incizii ușoare pentru piept, numai un punct drept ochi.

ARTA VÂNĂTORII

9

Gravat pe un os de ren,

BIZONUL

care se linge a fost descoperit, în secolul al XIX-lea, în peștera Madeleine, în Dordogne. Cu o lungime de 10,5 centimetri, uimește prin realismul lui: coarne, ochi, coamă... totul este realizat cu o precizie uimitoare, artistul fiind poate nevoie să-l reprezinte în această poziție din cauza îngustimii suportului.

PRIMUL CAR SOLAR

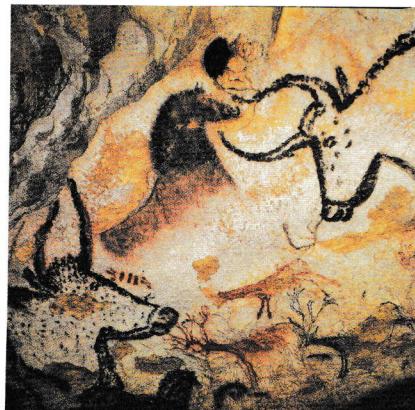
10 CARUL SOARELUI

din Trundholm,

Danemarca, a fost descoperit în 1902, într-o mlaștină. Cu o lungime de 60 de centimetri, se prezintă sub forma unui car mic, tras de un cal de bronz fixat pe patru roți, fiecare împărțită în patru, roți dintre care doar una s-a păstrat intactă. Carul duce un astur cu un diametru de 25 de centimetri, având două fețe, una întunecată și una luminată, simbol al vieții care trebuia să fie pus într-un mormânt...

NAȘTEREA ARTEI

1 Aflate în îndepărtata Indonezie, picturile rupestre din **SULAWESI** plasat mai devreme în timp nașterea artei picturale figurative. Cu o vechime de aproximativ 40 000 de ani, ele constau în amprente de mâini și în schițe de animale. Studiate timp de mulți ani, aceste picturi primitive atestă faptul că *homo sapiens* a dorit, încă de foarte timpuriu, să-și înfrumusețeze locul în care trăia adăugându-i o dimensiune artistică.

Friza cu bouri de pe pereții reconstituți ai peșterii Lascaux.

ANIMALELE DE LA CHAUVENT

2 CHAUVENT. Descoperite pe 18 decembrie 1994, picturile rupestre reprezintă un bestiar fantastic, având peste 500 de imagini: bou, cerb, bufniță, leu, urs, mamut, panteră, rinocer etc. Siluetele sunt trasate în cărbune, cu o mare precizie: vechimea acestor magnifice picturi poate fi stabilită la 31 000 de ani, plus sau minus cinci secole.

Panoul mare cu lei de pe pereții reconstituți ai peșterii Chauvet.

CAPELA ARTEI RUPESTRE

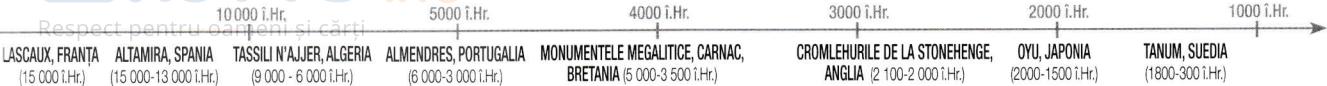
4 Picturile rupestre de la **ALTAMIRA**, în apropierea orașului Santander din Spania, au fost descoperite în 1879. Perfectiunea lor i-a făcut pe specialiștii din epoca respectivă să se îndoiască în legătură cu autenticitatea picturilor, înainte de a o recunoaște. Realizate acum 17 500-15 500 de ani, aceste reprezentări de animale – bizoni, cai, cervide –, de o mare frumusețe policromă, sunt de un realism impresionant.

ÎNCEPUTURILE ARTEI AFRICANE

5 În mijlocul unui platou aflat în sud-estul Algeriei, desenele de la **TASSILI N'AJJER** constituie unul dintre cele mai importante ansambluri de artă rupestră preistorică din lume. Cu o datare destul de aproximativă, ele reunesc mii de schițe, studiate din 1933. Practici religioase și scene din viața cotidiană sunt reprezentate aici cu fantezie și precizie.

MENHIRELE DE LA ALMENDRES

6 Cromleul spectaculos și magnific de la **ALMENDRES**, Portugalia, se remarcă atât prin caracterul său monumental, cât și prin surprinzătoarea sa rezistență în timp. Ridicat între sfârșitul celui de al VI-lea și începutul celui de-al III-lea mileniu î.Hr., reunește numeroși monoliți aşezăți în cerc sau în elipsă. Descoperit de-abia în 1964, prezintă, pe cele mai târzii menhire, câteva urme de ornamentație figurativă sau abstractă.

MISTERIOSUL CARNAC

7 CARNAC. Puține ansambluri megalitice pot aspira la faima pe care au căpătat-o pietrele aliniate ale acestuia, plasate în Bretania, care datează de la mijlocul mileniului al IV-lea î.Hr. Partea centrală (grupul Menec) numără nu mai puțin de 1 169 de menhire, repartizate pe 11 șiruri, ce leagă două cromleuri, totul pe o suprafață de 100 de metri lățime și 1 165 de metri lungime. Persistă întrebarea privind destinația unui ansamblu atât de extraordinar.

EPOCA DE PIATRĂ

8 STONEHENGE

Cromleul colosal din Anglia se prezintă sub forma unui ansamblu impresionant de trasee concentrice de povârnișuri, șanțuri, megaliti, ridicate pe parcursul mileniului al III-lea î.Hr. Zona monumentală din centru este delimitată printr-un cerc având un diametru de 30 de metri, alcătuit din 30 de monoliți din gresie, dintre care unii ating o înălțime de 5 metri, o lățime de 2 metri și o greutate de 50 de tone.

CALEA SOARELUI

9 OYU. Așezate în funcție de traiectoria soarelui, aceste menhire din Japonia datează din anii 2000-1500 î.Hr. (perioada Jomon). De la descoperirea lor în 1931, ele au oferit câteva indicii despre geneza lor, specialiștii fiind de acord în a le considera ca un fel de cadrane solare, dar funcția lor funerară n-a putut fi niciodată complet stabilită sau explicată.

EPOCA BRONZULUI

10 TANUM. Bijuterie a patrimoniului preistoric al Suediei, desenele rupestre au fost scrijelite pe dale de granit. Realizate pe parcursul a mai bine de un mileniu, ele aduc în prim-plan temele vânătorii, războiului, agriculturii, navigației și morții. Un contur de vopsea roșie permite ca motivele să fie distinse mai ușor, îndeosebi siluetele bărbatilor, care se roagă cu mâinile ridicate.

STATUETA BURA

(sec. al III-lea–sec. al XI-lea)

UMBRA RĂPOSĂTOILOR

1 Statuete din lut ars

BURA

apartenind culturii BURA au fost găsite în valea de mijloc a Nigerului, într-o depresiune cu diametrul de aproape un kilometru. Începând cu 1975, căutările au adus la lumină diverse necropole, bogate în vase de lut ars folosite ca urne funerare și urne funerare hieratice; ceea ce explică de ce în interiorul statuetelor a fost așezat un cap străpuns de o săgeată.

Statuete din lut ars din Bura, Niger, lucrate între secolele al III-lea și al XI-lea.

FIGURA REGALĂ

2 Păstrată la Musée du Quai Branly, ACOPERITOARE din Benin este din bronz, având o înălțime de 52 de centimetri. A fost destinată să orneze unul dintre stâlpii palatului regal din orașul Benin. Regele, sau oba, este reprezentat pe ea încadrat de doi soldați și având capul acoperit cu perle de coral, simbol al funcției lui înalte, în timp ce doi muzicieni îi celebrează apariția.

Placă reprezentând un oba înconjurat de demnitari și de muzicieni, Nigeria, bronz.

MASCA ȘI SPIRITUL

5

Pentru privitorul obișnuit al unei surprinzătoare este caracterul „în stil japonez” al unei realizări totusi pur africane. Realismul aproape tulburător al chipului, calm și palid, constituie un omagiu adus în mod voit defunctului, ale cărui trăsături sunt reproduse cu o fidelitate mișcătoare, scopul final fiind acela de a îndepărta spiritele malefice în timpul ceremoniilor rituale.

MĂȘTI FUNERARE

punu, din Gabon, probabil lucrul cel mai

ARTA ȘI PUTEREA

3 Aflat la muzeul național din Benin,

YORUBA

călărețul datând din secolul al XVIII-lea, are o înălțime de 45,5 centimetri. Făcut din alamă topită în mulaj din ceară, grupul ecvestru îl înfățișează pe rege în costum de ceremonie, ținând în mâini atributele simbolice ale puterii sale. Coafura lui, împodobită cu pene colorate, inciziile de la nivelul feței și solemnitatea poziției în să demonstrează importanța rangului său.

RITUALUL DE TRECERE

4 În momentul trecerii la vîrstă adultă, masca de

CIRCUMCIZIE

este obligatorie pentru băieții din ținutul Yaka. Ea reunește într-un mod deosebit de îngrijit și șicsat lemnul cu rafia. Enigmatică și sumbră totodată, ea alungă spiritele malefice și asigură, în sunetul cântecelor ritmate și al tobelor, fertilitatea Tânărului inițiat, ajuns în pragul vîrstei bărbătiei.

PLACĂ ÎNFĂȚIȘÂND UN OBA, BENIN
(sec. al III-lea-sec. al XI-lea)

1700	CAVALERUL YORUBA, BENIN (sec. al XVIII-lea)	STATUETA REGELUI KUBA, KATA MBULA (sec. al XIX-lea)	STATUETA ÎNGENUNCHEATĂ, LUBA (sec. al XIX-lea)	MASCĂ DE CIRCUMCIZIE, YAKA (sec. al XIX-lea-sec. XX)	1900	STATUETA BAULE (sec. XX)
------	--	--	---	--	------	-----------------------------

ARTA KUBA, ARTĂ DE CURTE

6 Statueta regelui kuba KATA

MBULA, cu înălțimea de 51 de centimetri, se află la Muzeul Regal al Africii Centrale (Tervuren). Înăfătișându-l pe regele Kata Mbula, a cărui domnie se situează la începutul secolului al XIX-lea, ea idealizează modelul, conferindu-i atributele monarhice, printre care toba africană din lemn, piesă prețioasă a tezaurului regal. La moartea suveranului, efigiei îi era încredințată transmiterea forțelor acestuia către succesorul lui.

Statueta regelui kuba Kata Mbula, Republica Democratică Congo, începutul secolului al XIX-lea, lemn, fibre vegetale.

SPRE LUMEA DE DINCOLO

7 STATUETĂ ÎNGENUNCHEATĂ,

La muzeul din Tervuren, o capodoperă a artei luba, are în față ei o tigvă umplută cu caolin sfîrșit. Dincolo de frumusețea ei surprinzătoare, această efigie, datorată talentului „meșterului din Bili”, un sculptor hemba din secolul al XIX-lea, urma să medieze comunicarea dintre șeful comunității și lumea de dincolo. Pe trăsăturile chipului acesteia este vizibilă doar o interiorizare profundă.

STATUIA FETİŞ

8

Etnie majoritară din Coasta de Fildeș îi datorăm statueta Pusă în camera nupțială, această statuetă feminină ar trebui să asigure armonia în cadrul cuplului. Este, de asemenea, hrănitoare, îmbrăcată, spălată. Poziția este disprețuitoare, iar atitudinea, una măreță; pe soclul ei pătrat, cu mâinile în șolduri și capul ridicat, efigia se prezintă drept un fetiș cât se poate de credibil.

Statueta baule, Coasta de Fildeș, lemn.

BAULE

9 MĂȘTILE ALBE

ale poporului fang, cu aspect impunător, sunt realizate din caolin, lemn și pene. Recompoziția trăsăturilor unui chip omenesc foarte palid, folosesc relieful și incizia pentru diversele părți ale capului, iar ochii sunt reprezentări prințoare adâncită. Răspândită între actualele teritorii ale Gabonului și Camerunului, populația fang atribuia măștilor funerare de acest fel puterea de a alunga orice spirit malefic.

ARTA, CA MEDITAȚIE

10

Păstrată în colecția Museé du Quai Branly,
STATUETA MAGICĂ

confectionată din cuie, din Congo, aduce laolaltă cele mai diverse materiale: lemn, metal, pene, bucăți de oglindă, corn, scoici, seminte, bumbac... Înălță de 61 de centimetri, ea se prezintă, în ciuda aspectului înfricoșător și a lăncii îndreptate către privitor, drept un mediator însărcinat să rezolve certurile izbucnite în interiorul comunității.

OCEANIA, ÎN 10 CAPODOPERE

libris RO
Respect pentru oameni și cărți

1000

1100

1200

1300

1400

NAN MADOL
(1200-sec. al XVI-lea)

STATUILE DIN INSULA
PAȘTELUI (cca sec. al XIII-lea)

„VENETIA PACIFICULUI”

1 Misterul care înconjoară ruinele din **NAN MADOL**, situate în Micronezia, e departe de a fi fost lămurit. Pe aceste insule, care, până în secolul al XVI-lea, au alcătuit capitala aristocratică și religioasă a dinastiei Saudeleur, arheologii au dat de urma unei prezente umane mergând până în anul 200 d.Hr. Situat pe un recif de corali, locul intrigă mai ales prin monumentele din bazalt.

NUMAI PENE

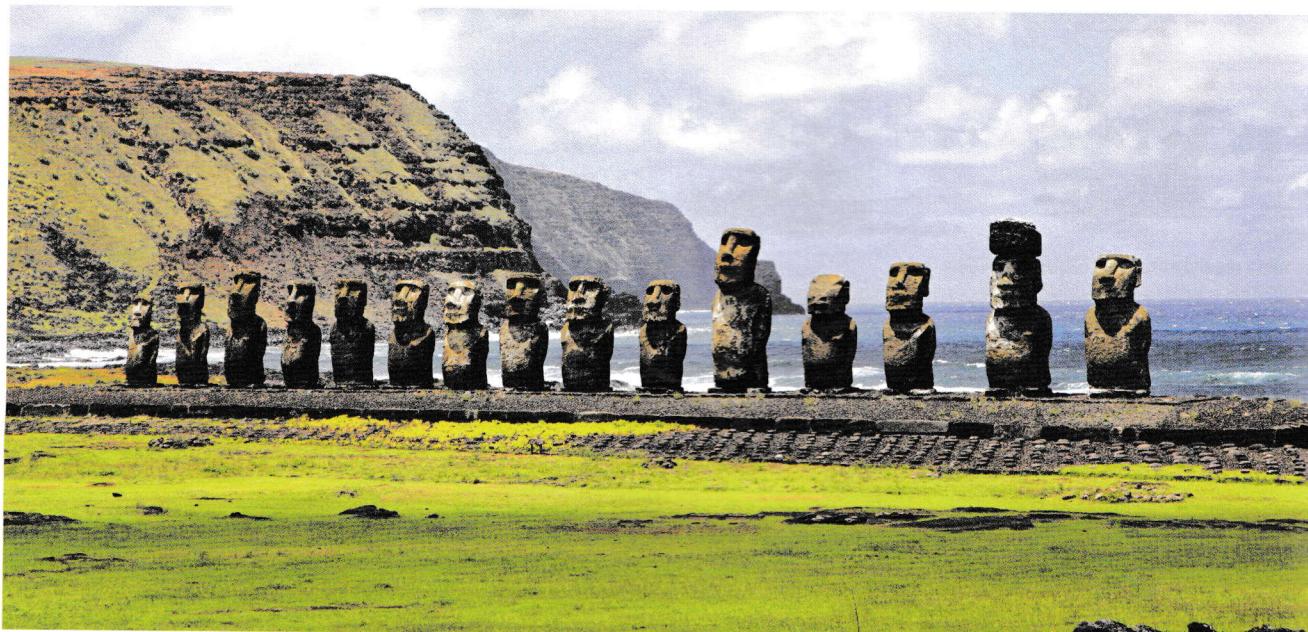
2 În fața unei **MĂȘTI DIN PENE** din insula Hawaii, privitorul nu știe prea bine dacă trebuie să-i admire deosebita ingeniozitate sau să deplângă, ca o consecință amară, exterminarea aproape completă a papagalilor cu pene roșii și galbene. Arta penajului, activitate antică sfântă, a ajuns în insulele Hawaii la un nivel rar de virtuozitate, trăinicia măștilor rituale fiind asigurată prin lipire sau legare.

OBJEKTUL DE ARTĂ

4 În mod tradițional, **MĂCIUCA** polineziană primește din partea celor care o făuresc o atenție deosebită, importanța rituală a obiectului fiind mai mare decât funcția lui războinică. În insulele Marchize, ea are, în plus, statutul unui obiect de prestigiu, superior celui de armă de luptă. Aspectul ei viril este esențial, mânerul făcând trimitere, sub greutatea capului stilizat, la conceptul falic.

STATUILE OCROTITOARE MOAI

3 **STATUI** din Insula Paștelui ale *Ahu Tongariki* își aliniază siluetele masive, de 4 metri înălțime, pe un soclu de piatră cu lungimea de 150 de metri. Provenind probabil din cea mai veche generație de statui locale, santinele ocrotitoare ale unui bastion secular, ele protejau pământul pe care îl examinau atent și îl linisteau pe oamenii expuși unei duble nemărginiri, a cerului și a oceanului.

1700	ARTA POLINEZIANĂ (sec. al XVIII-lea)	MASCĂ DE DANS BAINING (sec. al XIX-lea)	SCUT PAPUAS, INSULELE SOLOMON (începutul sec. XX)	MASCĂ TATUANA, NOUA IRLANDĂ (începutul sec. XX)	1900	BALTAG, NOUA CALEDONIE (SEC. XX)	ARTĂ ABORIGENĂ (SEC. XX)
------	---	---	---	---	------	--	--------------------------------

ARTA RITUALĂ

5 MASCA DE DANS BAINING

a fost multă vreme purtată în timpul misterioaselor ceremonii nocturne cu dansuri și cântece din Papua Nouă Guineă, care solicitau îngăduință și bunăvoiește din partea forțelor supranaturale. Pe un cadru de lemn, oamenii întind țesături vopsite cu pigmenti naturali. Pentru ochii profanului, aspectul măștii rămâne unul înspăimântător, dar acțiunea ei este una binefăcătoare.

ARMA RITUALĂ

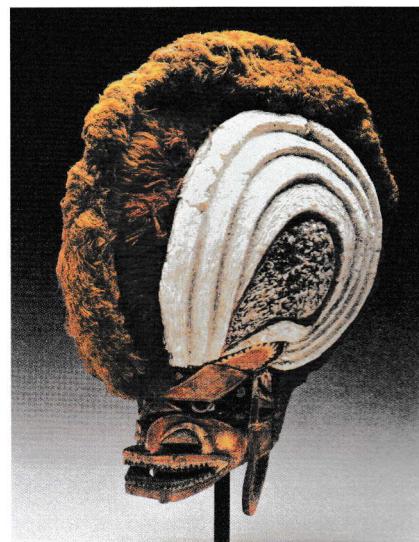
6 SCUTUL DE CEREMONIAL

Purtat pe spate, are o funcție mistică, a cărei sorginte se trage dintr-o tradiție foarte veche și foarte populară din insulele Solomon. Destinat să respingă lancea unui adversar cu prilejul luptelor rituale, simbol al puterii, este gravat cu motive sau incrustat cu scoici. și în acest caz, aspectul înfricoșător nu trebuie să primeze, scutul asigurându-i posesorului protecția forțelor de pe lumea cealaltă.

ARTA KANAK

8 BALTAGUL

însemn al forței și prestigiului pe teritoriul Noii Caledonii, are adesea un statut privilegiat în arta kanak. Prințul în a modela argila și a tăia piatra, cei care meșteresc acest obiect atașeză discului de jad verde un mâner din lemn, asigurând rezistența ansamblului printr-o țesătură complexă de fibre vegetale dure... nuci de cocos, iută, agavă, mărăcini.

Mască tatuana, secolul al XIX-lea,
38,7 x 24,1 x 30,5 cm.

RITUALURI DE ÎNMORMÂNTARE

7 Masca TATUANA

din Noua Irlandă, al cărei material de bază rămâne lemnul, era destinată ritualurilor de înmormântare. Vopsite cu pigmenti naturali, lâna și fibre vegetale sunt folosite pe scară largă pentru decorarea ei, în special pentru realizarea pieptănăturii acesteia. Necesitând o perioadă îndelungată pentru făurire, complexitatea și frumusețea măștii constituie un omagiu adus defuncțului pe care-l reprezintă.

TEZAURUL INSULELOR FIJI

9 ÎN FIJI, COLIERUL DIN

DINTI DE CASALOT

rămâne, probabil, elementul definitiv al arhipelagului. Având vârfurile îndoarse, dintii sunt înșirați de la cel mai mare la cel mai mic, dinspre centru spre margini. La baza fiecăruia dințit, un orificiu pentru atârnare permite trecerea unei legături de fibre vegetale împleteite.

CERCURILE VIETII

10 PE ACEST DESEN ABORIGEN

din Australia

apare primul semn al unei arte milenare: omniprezența punctului colorat. Mai mari sau mai mici, desenele variază la nesfârșit în funcție de dimensiunile suprafetelor pe care le ocupă, dar mărimea este aceeași pentru toate punctele care compun un desen. Destinația rituală a unei opere ce oferă o asemenea fascinație vizuală rămâne încă destul de puțin cunoscută.

Artă aborigenă (secolul XX).